

**ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК**

**На правах рукопису
УДК 631.15 : 63.001.8**

**Кропивко
Михайло Федорович**

**ОРГАНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
УПРАВЛІННЯ АГРОПРОМИСЛОВИМ
ВИРОБНИЦТВОМ В РИНКОВИХ УМОВАХ**

**Спеціальність 08.02.03. - Організація управління,
планування і регулювання економіки**

**Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук**

Київ - 1997

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Інституті аграрної економіки Української академії аграрних наук.

Науковий консультант: доктор економічних наук, професор, академік УААН Саблук П.Т., директор Інституту аграрної економіки УААН.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор, академік УААН Юрчишин Володимир Васильович, завідуючий відділом Інституту аграрної економіки УААН;

доктор економічних наук, професор, академік УААН Трегобчук Валентин Михайлович, завідуючий відділом Інституту економіки НАН;

доктор економічних наук, професор Єрмошенко Микола Миколайович, завідуючий відділом Ради національної безпеки України;

Провідна організація - Національний аграрний університет, кафедра економіки підприємств аграрного сервісу (м.Київ)

Захист дисертації відбудеться "21" жовтня 1997 р. о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.26.350.01 по захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук в Інституті аграрної економіки УААН (252127, м.Київ-127, вул. Героїв Оборони, 10, конференц-зал, 3-й поверх).

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Інституту аграрної економіки УААН.

Автореферат розісланий " 19 " вересня 1997р.

ЛННБ України ім.В.Стефаника

00738003 (L)

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
доктор економічних наук

 Малік М.М.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ.

Актуальність теми. Серед складних проблем удосконалення господарського механізму важливе місце займає створення відповідної новим умовам господарювання системи науково-інформаційного забезпечення, як необхідної складової управління агропромисловим виробництвом. Необхідність в розв'язанні цієї проблеми виникла в зв'язку з тим, що методи управління, які застосовувались в планово-розподільчій економіці, в умовах повної господарської самостійності (в межах закону) виробничих і сервісних структур АПК не спрацьовують.

Сільськогосподарським товаровиробникам і населенню потрібна своєчасна, достовірна і достатньо повна інформація, аналізуючи яку вони зможуть самі приймати ефективні господарські рішення згідно з ситуаціями, які складаються на ринках. Органам державного управління потрібні дані про стан виробництва в підприємствах різних природно-кліматичних зон, регіонів, результати факторного аналізу ринків і ін., щоб розробляти обґрунтовані пропозиції і рішення при визначенні податкової, цінової і кредитної політики, здійсненні державних і регіональних програм розвитку. Інтеграція аграрного сектору України в світовий економічний простір потребує переходу на міжнародні стандарти, налагодження зв'язків з вітчизняними і зарубіжними ринковими, науковими і інформаційними центрами.

Тому перед економічною наукою постало питання на основі теоретичних узагальнень, вивчення досвіду країн з розвинутою ринковою економікою, експериментальних перевірок запропонувати шляхи і механізми побудови системи інформаційного забезпечення управління сільськогосподарським виробництвом в Україні з тим, щоб вона відповідала новим виробничим відносинам на селі.

Вченими СНГ опубліковано ряд результатів досліджень по удосконаленню організації управління, серед яких виділяються праці А.Аганбегяна, В.Афанасьєва, М.Гвішіані, С.Каменіцера, О.В.Козлова, А.Модіна, А.Омарова, Г.Попова, В.Трапезникова, В.Черняка та інших. Питанням удосконалення різних сторін управління сільськогосподарським виробництвом присвячені роботи В.Більського, П.Борщевського, О.Бугуцького, Ю.Бузилова, М.Вітковського, П.Гайдуцького, В.Галушка, М.Дем'яненка, І.Завадського, О.Крисального, І.Лукінова, В. Малеса, В.Месель-Веселяка, Л.Мосіюка, В.Нелєпа, О.Онищенко, Г.Руснака, П.Саблука, В.Ситника, Б. Сирти, С.Тивончука, В.Трегобчука, В.Юрчишина та інших дослідників. В них розглянуті теоретичні основи наукового управління виробництвом, в т.ч.сільськогосподарським, організаційні, інформаційні, економічні і соціально-економічні аспекти управління. Висвітлені технології прийняття управлінських рішень шляхи раціоналізації системи управління на підприємствах, об'єднаннях, в органах управління.

В 50-ті роки одержали розвиток дослідження по застосуванню обчислювальної техніки і економіко-математичних методів для вирішення складних економічних задач. Серед цих робіт особливе місце належить працям А.Німчинова, В.Глушкова, Н.Федоренко. В них обгрунтовані теоретичні положення автоматизованих систем управління, опрацьовані ефективні економіко-математичні моделі економічного планування і прогнозування, статистичні і динамічні моделі міжгалузевого балансу, моделі регіонального планування, моделі формування доходів, попиту і пропозицій та ін.

В сільськогосподарській економіці наукові дослідження з метою практичного застосування обчислювальної техніки в управлінні проводили Т.Басюк, М.Браславець, М.Дроздов, Р.Кравченко, М.Кошляк, М.Кушвід, С.Куценко, Ю.Коваленко, М.Милосердов, І.Попов, Б.Скирта та інші.

Проте більшість цих досліджень передбачали вирішення проблем управління в рамках планово-розподільчої економічної системи. Це зовсім не означає, що напрацьовані цими дослідниками наукові здобутки не знаходять застосування в умовах переходу економіки до ринкових відносин. Навпаки, надбання науки постсоціалістичних країн по питаннях управління, багаторівневих і складних інформаційних систем, статистики, планування, контролю, обліку і аналізу багато в чому випереджають розробки вчених країн з ринковою економікою. і крім того, вони більш конкретно прив'язані до нашої дійсності і традицій.

Тому треба ґрунтовно переосмислити накопичені знання і творчо використати їх в нових умовах, об'єднавши їх з теоретичними і методичними надбаннями дослідників країн з розвинутою ринковою економікою, в числі яких найбільш ґрунтовні праці по менеджменту, маркетингу, інформаційних системах в економіці опублікували Г.Райт, Г.Гейл, Дж.Каді, А.Класс, Дж.Мартін, І.Ложе, Т.Кроув, Р.Ейрес, С.Джонсон та інші.

В сільському господарстві України активно здійснюється аграрна реформа. Наукове обґрунтування шляхів та механізмів її втілення в життя здійснюється плеядою вітчизняних аграрників-економістів, в числі яких П.Саблук, В.Юрчишин, М.Дем'яненко, В.Месель-Веселяк, О.Шпичак та інші. Уже практично закінчується перший її етап - роздержавлення і приватизація майна і землі. На черзі - суттєве удосконалення управління сільськогосподарським виробництвом на принципах, сумісних з ринковими засадами господарювання, впровадження передових технологій виробництва, переробки і збуту сільськогосподарської продукції, підвищення її конкурентоспроможності. А це потребує налагодження відповідної системи науково-інформаційного забезпечення.

Важливість вирішення цієї проблеми і зумовила вибір теми і конкретних завдань дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. В основу роботи покладено результати багаторічних досліджень автора, проведених у Всесоюзному науково-дослідному і проектному інституті статистичних інформаційних систем Держкомстату СРСР (1976-1991 рр.) і в інституті аграрної економіки УААН (1992-1996 рр.).

Дослідження здійснювалися згідно з тематичними планами науково-дослідних, проектно-технологічних робіт і безпосередньо пов'язані з виконанням державних і галузевих програм: проблеми 0.80.07 "Створити нові і удосконалити діючі автоматизовані системи управління (АСУ) на базі типових проектних рішень і електронних обчислювальних машин", затвердженої постановою Держкомітету СРСР по науці і техніці 12.12.1980 р. N 472/248, Республіканською цільовою комплексною науково-технічною програмою на 1991-1995 роки "Продовольство-95", затвердженою 27.12.1990 р. Постановою Ради Міністрів України N 391, науково-технічною програмою Української академії аграрних наук на 1996-2000 рр. "Наукові основи аграрної політики трансформування економічних відносин агропромислового виробництва в ринкові умови", затвердженої постановою Президії УААН від 28 грудня 1996 р. № 21 (автор являється керівником підпрограми "Інформатизація агропромислового виробництва в перехідний період до ринку").

Предметом дослідження є інформаційно-комунікаційні зв'язки, які виникають в процесі управління агропромисловим виробництвом основними об'єктами визначені сільськогосподарські підприємства, об'єднання виробничої сфери, установи агронауки і агроосвіти, органи управління сільським господарством України.

Теоретичною і методологічною базою послужили діалектичний метод пізнання та системний підхід до вивчення економічних явищ, а також фундаментальні наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань ринкової економіки, розвитку сільського господарства, удосконалення організації управління і його інформаційного забезпечення, використання системного аналізу, економіко-математичних моделей, комп'ютерної техніки, засобів зв'язку тощо.

В дослідженні застосовувалися методи: абстрактно-логічний, монографічний, розрахунково-конструктивний, статистичний, економіко-математичного і структурного моделювання, експериментальний та інші.

Мета і задачі дослідження. Основною метою є удосконалення теоретичних і методологічних підходів до організації інформаційного забезпечення управління агропромисловим виробництвом, концептуальних положень реформування інформаційної системи агропромислового виробництва України в умовах його переходу до ринкових відносин, розробка науково-обґрунтованих рекомендацій щодо функцій, організації і взаємодії елементів інфраструктури системи, першочергових заходів по її перебудові.

Відповідно меті в дисертації поставлені і вирішені такі завдання:

- розкрита соціально-економічна сутність інформаційних і комунікаційних процесів в управлінні;
 - визначені місце і роль інформаційного забезпечення в управлінні сільськогосподарським виробництвом;
 - визначені основні тенденції і характерні особливості розвитку і використання інформаційних систем, баз (банків) даних і знань, інформаційних технологій;
 - обгрунтовані концептуальні підходи до удосконалення інформаційної системи агропромислового виробництва;
 - опрацьовані науково-методичні положення по організації інформаційного забезпечення державного управління сільським господарством;
 - розроблені пропозиції по застосуванню нових інформаційних технологій для доведення до сільськогосподарських товаровиробників ринкової, науково-технічної і іншої виробничої інформації;
 - розроблені пропозиції по застосуванню інформаційних моделей в прогнозуванні, плануванні, обліку і аналізі діяльності сільськогосподарських підприємств, органів державного управління сільським господарством;
 - розроблені пропозиції щодо шляхів і механізмів формування інформаційно-аналітичної системи АПВ, як інтегрованої сукупності інформаційних систем підприємств, об'єднань і відомств АПК, складової інформаційної системи України в цілому.
- Наукова новизна. В процесі дослідження одержані результати, що мають наукову новизну і виносяться на захист, а саме:
- системний підхід до організації комплексного інформаційного забезпечення агропромислового виробництва в ринкових умовах, включаючи теоретичне обгрунтування ролі і місця інформаційної системи в управлінні АПВ, функцій органів державного і господарського управління сільським господарством, організацій агронауки і недержавних структур, їх взаємодії;
 - концептуальні положення по реформуванню інформаційної системи АПВ при переході до ринкових відносин;
 - обгрунтування завдань, організаційних схем і принципів функціонування систем цінового моніторингу, соціально-економічного моніторингу, комунікаційного зв'язку, з питань надання консультаційних послуг, освоєння досягнень науково-технічного прогресу в сільському господарстві, а також шляхів їх створення чи удосконалення;
 - пропозиції по формуванню сукупності національних інформаційних фондів, систем, баз (банків) інформації з питань сільського господарства для задоволення потреб виробничої сфери, агронауки і агроосвіти;

-моделі і комп'ютерні технології: ситуаційного центру по напрацюванню урядових рішень з проблем АПК, прогнозування варіантів розвитку виробничої сфери, веденню фінансового і управлінського обліку;

-перспективна структура інформаційно-аналітичної системи для комплексного інформаційного забезпечення потреб АПВ.

На основі проведених досліджень розроблені рекомендації щодо побудови системи комплексного інформаційного обслуговування агропромислового виробництва, відповідного новим умовам ведення господарської діяльності, запроновані шляхи, механізми і першочергові напрями реформування інформаційної системи, методичні рекомендації по удосконаленню її окремих вузлових елементів, програма інформатизації АПВ на 1996-2000 роки. Реалізація їх на практиці дозволить удосконалити систему управління агропромисловим виробництвом, створити інформаційне середовище, найбільш сприятливе для функціонування виробничих структур в ринкових умовах.

Практичне значення одержаних результатів. Теоретичні висновки і узагальнення, пропозиції і рекомендації по організаційній перебудові інформаційної системи агропромислового виробництва покладені в основу або використані при підготовці таких організаційно-розпорядчих і регламентних документів органів державного і господарського управління:

-проекту Національної програми розвитку агропромислового виробництва і відродження села на 1996-2005 роки, розділ "Наукове та інформаційне забезпечення";

-концепції інформатизації агропромислового комплексу, затв. Бюро Президії Української академії аграрних наук 13.01.93 р.(протокол N 1) і Колегією Мінсільгосппроду України 15.10.93 р.(постанова N 42);

-концепції організації обліку при використанні комп'ютерної техніки на підприємствах сільського господарства;

-технічних завдань на автоматизовану систему інформаційно-обчислювального забезпечення сільського господарства України (держава-товаровиробник) "Агроінформсистема", на комп'ютерну інформаційну систему наукового обслуговування Української академії аграрних наук "Агронаука", на автоматизовану систему інформаційно-обчислювального забезпечення центрального апарату Мінсільгосппроду України та на типовий проект регіонального консультативно-інформаційного пункту для обслуговування виробників сільськогосподарської продукції, затв. Мінсільгосппродом і УААН 30.12.93 р.;

-Рекомендацій Всеукраїнської наради з питань агропромислової політики 26-27 грудня 1995 р.;

-плану першочергових заходів Мінсільгосппроду щодо реалізації положень і пропозицій, викладених у виступі Президента України на Всеукраїнській нараді з питань розвитку науки 15 лютого 1996 р.;

-наказу Міністра сільського господарства і продовольства України від 23.08.96 р. №264 "Про створення інформаційно-аналітичної системи агропромислового виробництва";

- Програми інформатизації агропромислового виробництва на 1996-2000 роки і наказу Мінсільгосппроду України від 9.06.97 р. №182 "Про програму інформатизації агропромислового виробництва на 1996-2000 роки";

Сформульовані в роботі наукові положення, теоретичні висновки і пропозиції доведені до практичних рекомендацій, в числі яких:

- методичні рекомендації по створенню інформаційно-консультаційної системи в агропромисловому комплексі України; К.: УААН, ІАЕ, 1994;

- методичні рекомендації по розробці та застосуванню системи класифікації і кодування інформації в агропромисловому комплексі України; К.:УААН, ІАЕ, 1994;

- концептуальні положення інформатизації сільськогосподарських підприємств і фермерських господарств при переході до ринкових відносин; К.:УААН, ІАЕ, 1995;

- методичні рекомендації по створенню системи інформаційних фондів і баз знань науково-технічної інформації з питань сільського господарства; К.:УААН, ІАЕ, 1995;

- типові положення про галузевий науково-інформаційний центр в системі Української академії аграрних наук; К.: УААН, ІАЕ, 1995;

- рекомендації по створенню Державної системи з питань надання консультаційних послуг, освоєння та пропаганди досягнень науково-технічного прогресу в агропромисловому виробництві України; К.: УААН, ІАЕ, 1996 тощо.

На основі запропонованих інформаційних технологій і моделей з участю автора спроектовані і успішно експлуатуються наступні програмно-технічні комплекси і бази (банки) даних:

- типові проектні рішення по комплексній автоматизації бухгалтерського обліку і автоматизовані робочі місця облікових працівників підприємств сільського господарства з використанням ПЕОМ, які експлуатуються більше ніж в 150 сільськогосподарських підприємствах, установах науки, інших організацій;

-база даних "Економіка", яка експлуатується в Інституті аграрної економіки, УААН;

-банк даних науково-технічної інформації і знань - експлуатується МінАПК України;

-база даних "Науково-дослідні роботи", - експлуатується Президією УААН;

-розподілена база рефератів на закінчені науково-дослідні і проектно-технологічні роботи - експлуатуються науково-дослідними інститутами УААН;

-реєстр національних експертів-консультантів з питань сільського господарства - для надання консультаційних послуг спеціалістам сільського господарства;

-інші програмно-технічні комплекси.

Особистий внесок здобувача.

Обґрунтовані теоретичні підходи, концепція і методологія реформування інформаційної системи агропромислового виробництва при переході до ринкових відносин, опрацьовані організаційні схеми і моделі, шляхи і механізми, реалізація яких дозволить створити інформаційне середовище, найбільш сприятливе для функціонування виробничих структур в ринкових умовах. Модель прогнозування варіантів розвитку виробничої сфери розроблена спільно з М.В.Калінчиком, М.А.Пехотою [33], при цьому здобувачем розроблено інформаційну схему. Розробки практичних рекомендацій, програмно-технологічних комплексів і баз(банків) даних здійснювались творчими колективами, очолюваними здобувачем.

Апробація результатів дисертації.

Результати досліджень оприлюднено на більш ніж 12 наукових зібраннях, в тому числі:

- Міжнародному симпозиумі економістів-аграрників "Аграрная форма в странах СНГ, Центральной и Восточной Европы при переходе к рыночным отношениям: научно-исследовательские и образовательные аспекты", Київ, 1993 р;
- Всеукраїнській нараді економістів "Економіка України та шляхи її подальшого реформування", Київ, 1995 р.;
- Міжнародній науковій конференції "Информатизация агропромышленного комплекса в условиях многоукладной экономики", Москва, 1994 р.;
- Міжнародній науково-технічній конференції "Информатика в отраслях агропромышленного комплекса Украины", Одеса, 1993 р.;
- науково-практичній конференції "Використання інформаційних технологій в тваринництві", Харків, 1993 р.;
- науково-практичній конференції "Проблеми інформатизації агропромислового виробництва України в умовах ринкових відносин", Київ, 1995 р.;
- науково-практичній конференції "Використання комп'ютерної техніки в обліку та аналізі діяльності сільськогосподарських підприємств", Київ, 1995 р.

Крім того, результати досліджень доповідались на засіданнях науково-технічної ради і колегії Мінсільгосппроду України, відділення економіки і Бюро Президії УААН.

Публікація результатів досліджень. Найбільш суттєві теоретичні і практичні результати дослідження, висновки і пропозиції відображені в 69 публікаціях по темі досліджень, обсягом понад 76 друк.аркушів, в т. ч. 2 підручники для ВУЗів, 8 монографій, із них 2 одноосібні, статті, тези конференцій, інші публікації.

Обсяг і структура дисертаційної роботи. Результати дисертаційного дослідження викладенні на 402 сторінках комп'ютерного тексту, в т.ч. містять 42 таблиці і схеми, 7 додатків. Список використаної літератури включає 260 найменувань. Структура роботи:

Вступ

Розділ 1. Інформатизація в механізмі управління сільським господарством. 1.1. Функціональний зміст управління в ринкових умовах. 1.2. Інформаційні і комунікаційні процеси в управлінні. 1.3. Стан інформатизації сільського господарства і його відповідність виробничим відносинам.

Розділ 2. Обґрунтування системи інформаційного забезпечення агропромислового виробництва. 2.1. Формування систем розповсюдження ринкової, прогнозової і науково-технічної інформації з питань сільського господарства на національному рівні. 2.2. Обґрунтування системи інформаційно-консультаційного обслуговування виробників сільськогосподарської продукції. 2.3. Концептуальні засади реформування системи інформаційного забезпечення агропромислового виробництва.

Розділ 3. Організаційно-функціональні аспекти інформаційного забезпечення управління агропромисловим виробництвом. 3.1. Організація соціально-економічного моніторингу розвитку сільського господарства. 3.2. Організація моніторингу продовольчого ринку. 3.3. Організація інформаційно-консультаційного обслуговування виробників сільськогосподарської продукції. 3.4. Методичні положення організації автоматизованих інформаційних систем підприємств сільського господарства.

Розділ 4. Комп'ютерні технології в системі інформаційного забезпечення агропромислового виробництва. 4.1. Формування автоматизованої інформаційно-аналітичної системи Міністерства агропромислового комплексу України. 4.2. Формування комп'ютерної інформаційної системи наукового обслуговування Української академії аграрних наук. 4.3. Автоматизація господарського обліку в сільськогосподарських підприємствах. 4.4. Механізми та ефективність робіт по удосконаленню інформаційного забезпечення агропромислового виробництва.

Висновки та пропозиції. Список використаної літератури. Додатки.

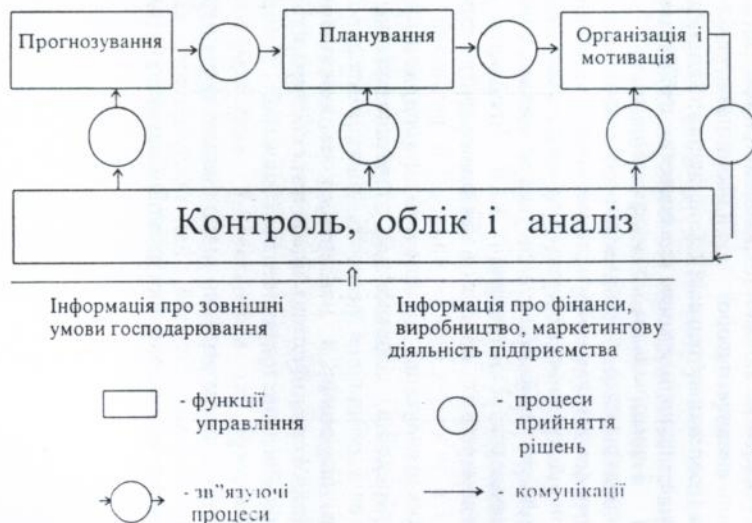
ОСНОВНІ НАУКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ І ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

В першому розділі “**Інформатизація в механізмі управління сільським господарством**” з позицій системного, функціонального і ситуаційного підходів розглянуто управління економічними системами як процес, що складається із взаємообумовлених функцій. В залежності від цілей системи і ситуацій функції управління можуть змінюватися. Проте існує перелік первинних функцій, які об’єктивно присутні в будь-якій ситуації, яка виникає в процесі управління: прогнозування, планування, організація і мотивація, контроль, облік і аналіз. Про посилення ролі функції прогнозування в ринкових умовах свідчать зміни в структурі інформації, яка використовується в управлінні сільськогосподарським підприємством (табл. 1). Крім первинних функцій управлінської структури виконують і інші функції, що впливають із завдань, які поставлені перед об’єктом управління. Ці функції мають яскраво виражений технологічний характер.

Розглянуто принципи підходи до виконання функції науково-інформаційного забезпечення агропромислового виробництва в ринкових умовах на рівні держави. Управління підприємницькими структурами в ринковому середовищі має на меті таку організацію виробництва і просування товарів на ринок, яка забезпечує одержання якомога більших прибутків. Тому успіх в конкурентній боротьбі залежить перш за все від швидкості освоєння нових технологій виробництва товарів і добре налагодженої маркетингової діяльності. В цих двох компонентах фермерські і колективні сільськогосподарські підприємства вже початково поставлені в нерівні умови з іншими суб’єктами підприємницької діяльності. Територіальна розосередженість і сезонний характер сільськогосподарського виробництва, великий вплив агрокліматичних умов на його результати, обмежені можливості автоматизації виробничих процесів не дозволяють оперативно переналагоджувати виробництво відповідно до ситуацій, які складаються на ринках сировинних ресурсів чи сільськогосподарської продукції. В той же час більшість сільськогосподарських продуктів відноситься до товарів, що швидко псуються, і в зв’язку з цим можливості їх реалізації з метою отримання рівновеликих прибутків з промисловими товарами обмежені. В силу цих причин переробні, промислові, постачальницькі та торгівельні підприємства і об’єднання при всіх інших умовах мають більш широкі можливості порівняно з невеликими за розмірами і чисельністю фермерськими, колективними і підсобними господарствами щодо витрат на інвестування і ведення маркетингової діяльності й користуються цим для диктату правил гри.

Тому обов’язком держави щодо сільськогосподарських виробників є нівелювання переваг галузей, що обслуговують сільськогосподарське виробництво. А це означає, що державні органи і інститути повинні взяти на себе:

Таблиця 1. Взаємозв'язок функцій управління і зміни в структурі інформації виробничого призначення

Структура інформації, що використовується в управлінні сільськогосподарським підприємством

Види інформації	Питома вага до підсумку по роках (%)	
	1972*	1996
I. Економічна, всього, в т.ч:	59,1	53,2
1.1 Прогнозна	---	3,0
1.2 Планова	37,5	19,3
1.3 Організаційно-розпорядча	5,3	3,2
1.4 Обліково-аналітична	26,0	21,4
1.5 Нормативна	1,1	1,0
1.6 Ринкова (кон'юктурна)	---	6,3
II. Науково-технічна, всього в т.ч:	40,9	46,8
2.1 Технологічна	7,0	10,1
2.2 Технічна	2,4	5,3
2.3 Агробіологічна	12,4	14,5
2.4 Зоологічна	13,6	10,0
2.5 Геометсорологічна	4,7	6,2
2.6 Інша	0,8	0,7
Разом	100,0	100,0

- виконання науково-дослідних робіт по розробці технологій сільськогосподарського виробництва;
- забезпечення умов для освоєння і впровадження передових технологій виробниками сільськогосподарської продукції;
- проведення маркетингових досліджень і розробку прогнозів умов виробництва та збуту товарів сільськогосподарської галузі;
- налагодження і функціонування системи оперативного інформування та комунікаційного зв'язку.

Комунікації і прийняття рішень виконують роль зв'язуючих процесів між функціями управління. Ефективність комунікацій, а, значить, і управління в цілому залежить від способів реєстрації, збереження і підготовки інформації до сприйняття її іншими людьми, вибору каналів і технічних засобів передачі інформації, організації доступу до інформації і її використання в процесі прийняття управлінських рішень.

Сьогодні в світі широкого поширення набули нові інформаційні технології, в основі яких децентралізована обробка даних на автоматизованих робочих місцях, обмін інформацією посередництвом локальних і глобальних комп'ютерних мереж, накопичення і зберігання великих обсягів інформації в банках (базах) даних і знань з можливістю оперативного доступу до них, застосування високопродуктивних технічних засобів збору, редагування, копіювання, розповсюдження інформації. Ці технології надають беспрецедентні можливості підвищення продуктивності управлінської праці, продажу товарів і послуг, реалізують недорогі способи оперативного зв'язку. Вони набули широкого поширення в інформаційних системах малих і великих підприємницьких структур, державних органів, міжнародних організацій і забезпечили їх інтеграцію в глобальний процес інформаційного оновлення.

Проведене дослідження шляхів розвитку інформаційних систем, їх раціональної організації, варіантів збору даних і одержання інформації в процесі управління дозволяє зробити два суттєвих висновки:

1) Процедури обробки - суть процесів виконання функцій управління і на відміну від процедур збору, реєстрації, передачі, зберігання, розповсюдження їх не можна відокремлювати від процесів прийняття рішень.

2) На сучасному етапі розвитку науково-технічного прогресу для інформаційного забезпечення управління підприємствами, об'єднаннями, галузями і регіонами найбільш доцільним є застосування комунікаційних технологій, що поєднують традиційні засоби міжособового обміну, масового розповсюдження інформації, а також використання автоматизованих інформаційних систем (АІС) спеціалізованого призначення на ділянках, найбільш критичних з міркувань об'ємності оперативності і економічної доцільності вимог. Спеціалізовані інформаційні системи більш успішно, ніж АСУ, інтегруються в комерційне, виробниче чи управлінське середовище.

Аналіз існуючої системи інформації показав, що сьогодні в аграрному секторі України функціонують лише елементи інфраструктури

інформаційної системи, які не спроможні задовольняти швидко зростаючі потреби виробничих і сервісних формувань, науково-освітніх установ, управлінських структур і населення сільських місцевостей в інформації виробничого призначення. Основним джерелом економічної інформації залишаються форми бухгалтерської і статистичної звітності. Однак внаслідок проведеної в останні роки кампанії по скороченню обсягів обов'язкової статистичної звітності підприємств і організацій інформативність звітності суттєво зменшилася, а періодичність її подання збільшилася. В той же час динамізм процесів перебудови вимагає одержання оперативної інформації перш за все ринкового, прогнозного і науково-технічного характеру: про обсяги збуту, постачання, рівні цін, нові технології, прогнози умов виробництва і збуту тощо, особливістю якої є швидке "старіння". Так, опитуванням потреб керівників і спеціалістів сільськогосподарського виробництва, проведеним з нашою участю в процесі створення експериментальних інформаційно-консультаційних і впроваджувальних центрів в Вінницькій, Полтавській, Житомирській: Тернопільській і Львівській областях (всього 424 опитуваних), встановлено слідуєчий рівень зацікавленості в постійному одержанні інформації (табл. 2).

Таблиця 2. Рівень зацікавленості в постійній інформованості серед керівників та спеціалістів АПВ, 1995-1996 роки (%)

Види інформації	Категорії працівників				По всіх категоріях працівників
	керівники та спеціалісти управлінського господарства	керівники КСП	голови спеціалісти КСП	керівники та спеціалісти інших формувань АПК	
Закони та постанови державних органів	50,0	56,2	12,0	74,0	33,0
Агрометеорологічні прогнози	62,8	53,9	58,7	50,0	57,5
Прогнози стану посівів	45,5	54,6	80,3	75,2	68,6
Нові сорти та гібриди	63,4	72,0	62,1	24,3	61,7
Технології в рослинництві	86,2	80,0	76,3	77,2	78,7
Технології в тваринництві	52,3	80,0	27,0	8,0	27,5
Збут продукції власного виробництва	78,2	79,1	42,4	50,0	57,0
Придбання матеріальних цінностей	64,1	71,9	52,0	73,0	60,2
Всього опитаних	62	102	227	33	424

Із даних таблиці видно, що існуючі способи одержання інформації не задовольняють потреби виробників. Особливо це стосується таких видів інформації, як технології в рослинництві, прогнози стану посівів, нові сорти та гібриди, придбання матеріальних цінностей, збут продукції,

агрометеорологічні прогнози. На основі статистичної звітності підприємств і організацій одержувати такого роду інформацію практично неможливо. Для її збору або виготовлення потрібно залучати спеціалістів-професіоналів, які на належному, інколи в результаті наукового пошуку, рівні могли б задовольняти попит виробників, управлінських і підприємницьких структур в необхідних даних.

Тому існуюча система виробничої інформації потребує удосконалення в методах і джерелах її одержання, в складі показників і строках надходження, в методах і прийомах систематизації і розповсюдження. Основні недоліки системи інформаційного обслуговування:

- домінуючі інформаційні потоки не направлені на обслуговування виробничих структур;
- функціонування системи базується головним чином на застарілих паперових технологіях збору, систематизації, обробки і розповсюдження інформації і не забезпечує необхідної оперативності;
- системі бракує власних інформаційних ресурсів, в першу чергу ринкового і науково-технічного характеру;
- не налагоджені контакти і не забезпечений обмін інформацією з міжнародними і національними центрами наукової, інформаційної і ділової активності в обсязі, якого потребують процеси перебудови.

Таким чином, інформаційна система агропромислового виробництва України потребує кардинального удосконалення (реформування).

В другому розділі “Обґрунтування системи інформаційного забезпечення агропромислового виробництва” проаналізовано принципові підходи до функціонування автоматизованих інформаційних систем: інформаційно-пошукових, інформаційно-дорадчих, інформаційно-керуючих і їх основних елементів - баз даних і знань. Базуючись системному підході до моделювання сільськогосподарського виробництва як екосистеми, стійкість якої визначається факторами природного середовища, антропогенними факторами, факторами ресурсного забезпечення і ефективності, обґрунтована сукупність національних інформаційних фондів, баз (банків) даних, формування якої дозволить комплексно задовольнити основні потреби в інформації виробничого призначення (рис. 1), а також виділені чотири макрофункції інформаційної системи АПВ (рис. 2), в т.ч.:

- моніторинг продовольчого ринку;
- соціально-економічний моніторинг розвитку сільського господарства;
- інформаційно-консультаційне обслуговування виробників сільськогосподарської продукції і населення;
- забезпечення ефективних комунікацій.

По результатах проведеного дослідження опрацьований концептуальний підхід до реформування інформаційної системи агропромислового виробництва, який визначає слідуючі кінцевий результат, основні принципи і напрями інформатизації на сучасному етапі:

Національні інформаційні фонди, системи, бази (банки) даних в сільському господарстві

Система соціально-економічного моніторингу розвитку АПВ	ДЕРЖАВНИЙ ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВИЙ ФОНД НАУКОВИХ РОЗРОБОК З ПИТАНЬ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА, в т.ч:	Система моніторингу продовольчого ринку
БД "Проекти систем виробництва та споруд виробничої інфраструктури"	1. БД Президії УААН "Науково-технічний і кадровий потенціал УААН"	БД "Системи машин та механізмів"
Інформаційно-довідкова система "Сортооновлення і сортовибування"	2. БД ДНСГБ "Бібліографія, в т.ч. депоновані рукописи наукових робіт"	Інформаційно-довідкова система "Племінна справа та селекція"
БД "Метеоумови"	3. Розподілена по головних інститутах база рефератів на звіти про завершені НДР	БД "Біопрепарати та медикаменти"
БД "Засоби захисту рослин"	4. Розподілена по НДУ база наукових звітів, результатів дослідів та випробувань, методичних розробок	БД "Характеристики і нормативні дані по кормах"
Система моніторингу земельних ресурсів		БД "Характеристики і нормативи господарського використання ґрунтів"
Бази знань, інформаційно-дорадчі та експертні системи по організаційно-господарській діяльності, технологіях вирощування сільськогосподарських культур і догляду за тваринами.		

Склад і структура екосистеми виробничої сфери

Рис.1. Обґрунтування сукупності національних інформаційних фондів, систем, баз (банків) інформації виробничого призначення

Основні макрофункції системи

- надання консультаційних послуг по розповсюдженню і освоєнню досягнень НТП
- соціально-економічний моніторинг розвитку агропромислового виробництва
- моніторинг сільськогосподарського ринку
- забезпечення ефективних комунікацій

Кінцевий результат - створення умов для швидкого впровадження сучасних технологій у виробництво, прийняття оптимальних управлінських рішень, ефективного функціонування ринкових і фінансово-кредитних механізмів, підтримання міжгалузевих зв'язків та інтеграції з світовою економікою.

Основні концептуальні положення, на яких потрібно реформувати інформаційну систему сільського господарства України:

а) Інформаційна система повинна охоплювати сфери виробництва, науково-дослідної діяльності, підготовки кадрів і сервісного обслуговування сільськогосподарського виробництва, при цьому домінуючі інформаційні потоки направляються на виробництво;

б) Організаційною основою інформатизації в сільському господарстві являються автоматизовані інформаційні системи (АІС) спеціалізованого призначення, вузли яких створюються на базі виробничих об'єднань, науково-дослідних установ, управлінських структур МінАПК, УААН і інших відомств АПК з умовою їх переоснащення і подальшого розвитку;

в) Інформаційною основою являються бази знань і даних, що містять наукові рекомендації і досягнення, технології, дані про сорти рослин, породи тварин, прогнозу, ринкову, планову, облікову інформацію, нормативні та директивні відомості тощо. Вони дозволяють ефективно накопичувати, зберігати і забезпечувати оперативний доступ до великих обсягів інформації;

г) Технічною основою інформатизації є глобальні та локальні комп'ютерні мережі і технології передачі, а також мікро-ЕОМ і вмонтовані пристрої в системи технологічного обладнання. Комп'ютерні мережі в сільському господарстві створюються по міжнародних стандартах і можуть інтегруватися в інші комп'ютерні мережі, тобто являються складовою частиною інформаційної системи України, що забезпечить доступ до вітчизняних і закордонних світових електронних структур, наукових центрів, інформаційних банків, бібліотек, та обмін науково-технічною, економічною та іншою інформацією. Обмін інформацією між абонентами мереж повинен здійснюватися в основному по принципу "електронної пошти", а при необхідності забезпечувати прямий доступ до баз даних і знань. Це дозволить виробнику чи управлінцю одержувати, аналізувати чи відправляти інформацію в зручний для нього час з мінімумом витрат на функціонування системи;

д) Для обробки і аналізу інформації розробляються і передаються користувачам комплекси програм для оснащення автоматизованих робочих місць (АРМів) спеціалістів сільськогосподарського виробництва, управлінців, науковців, консультантів. АРМи включають програмні системи для самостійного освоєння роботи на комп'ютерах, засоби для обробки інформації при виконанні спеціалістом своїх прямих обов'язків, включаючи і засоби для ситуаційного аналізу, прогнозування, оптимізації у вигляді інформаційно-дорадчих (експертних) систем з метою підготовки інваріантних управлінських рішень;

е) Широке впровадження приладів для реєстрації інформації, мікропроцесорних систем для управління виробничими процесами, в першу чергу в тваринництві, сфері переробки і зберігання продукції.

В третьому розділі “Організаційно-функціональні аспекти інформаційного забезпечення управління агропромисловим виробництвом” на основі теоретичних викладок, концептуальних положень і з урахуванням досвіду країн з розвинутою ринковою економікою обґрунтована необхідність:

- організації системи моніторингу продовольчого ринку;
- удосконалення системи соціально-економічного моніторингу;
- створення системи науково-консультаційного обслуговування виробничих структур і населення.

Визначені функції відповідних служб державного управління, організаційні схеми їх діяльності.

Необхідність створення системи моніторингу продовольчого ринку викликана тим, що як існуючі, так і новостворені ринкові структури з розпадом централізованої системи заготівель і поглибленням кризового стану національної економіки вимушені діяти в середовищі неупорядкованого ринкового господарювання, для якого характерні висока ступінь монополізації окремих посередницьких груп і структур, натурно-мінова форма здійснення маркетингових операцій, диспаритет цін, систематичні неплатежі. В цих умовах, враховуючи низький рівень інформатизації суспільства в Україні, першочергового значення набуває організація цінового моніторингу і широкого інформування про ситуацію на ринках з допомогою всіх доступних засобів інформатизації, як одного із основних важелів формування цивілізованого ринку. Налагодження такої системи буде надавати більш широкі можливості вигідної торгівлі сільськогосподарською продукцією на місцевих, регіональних, національному чи міжнародному ринках в залежності від кон'юктури і тим самим стимулювати маркетингову діяльність, зміцнювати позиції виробників сільськогосподарської продукції. Органи державного управління дістануть можливість проводити активну політику в ціноутворенні на основі відстеження попиту і пропозиції.

Аналіз систем моніторингу ринків продовольства в країнах з розвинутою ринковою економікою, Східної Європи і Росії дозволив виділити наступні принципи організації продовольчого моніторингу: незалежність, об'єктивність, конфіденційність, оперативність, рівноправність, доступність, повнота, стандартизація, комплексність.

З урахуванням цих принципів і ступеню розвитку інфраструктури продовольчого ринку на Україні запропонована принципова схема системи збору, розмноження і розповсюдження сільськогосподарської ринкової інформації, яка передбачає діяльність слідуючих функціональних служб:

- цінового моніторингу;
- електронних комунікацій;
- прогнозно-аналітичних центрів;
- інформаційних центрів.

Побудова сучасної системи соціально-економічного моніторингу розвитку сільського господарства потребує перегляду системи агроінформації про стан сільського господарства, наближення її до міжнародних стандартів, впорядкування інформаційних потоків з метою одержання достовірних даних для розробки міжгалузевих, продуктових балансів і прогнозів на державному і регіональному рівнях, щоб на цій основі приймати більш виважені рішення по регулюванню розвитку сільського господарства.

Аналізуючи цю інформацію, потрібно відійти від принципу порівняння "від досягнутого", який покладено в основу роботи органів державного управління сільським господарством України сьогодні і перейти на систему маркетингових досліджень і порівнянь з потенційними можливостями земель і технологій, орієнтирами, досягнутими іншими країнами, прогресивними нормами і нормативами, систему прогнозів. Елементи моніторингу мають базуватися на використанні передових комп'ютерних технологій, в основі яких повинні бути бази даних, банки економічно-математичних моделей та програм для одержання інваріантних результатів аналізів і прогнозів з урахуванням комплексної дії економічних регуляторів.

Опрацьована схема компонентів системи комплексного аналізу та прогнозування розвитку сільського господарства країни та її регіонів, яка дозволяє в комплексі врахувати різні сторони і показники соціально-економічного моніторингу і на цій базі побудувати цілісну систему спостереження стану та тенденцій, складати прогнози розвитку сільського господарства на державному і регіональному рівнях по блоках:

- оцінка ситуації в аграрному секторі економіки;
- аналіз і прогноз розвитку виробничої сфери;
- аналіз і прогноз сфери споживання і соціального розвитку села;
- аналіз і прогноз доходів товаровиробників;
- аналіз стану та прогноз розвитку ринків продовольства і ресурсів.

В дисертації дані рекомендації по складу показників розподіленої бази даних по блоках системи, а також опрацьована модель прогнозування варіантів розвитку виробничої сфери. Основна ідея моделі полягає в цифровому обґрунтуванні оптимізації розміщення сільськогосподарського виробництва шляхом розрахунків і розгляду варіантів прогнозів досягнення економічної рівноваги на ринках праці, матеріальних ресурсів і продукції внаслідок дії різних економічних регуляторів (ціни, дотації, субсидії, відрахування, податки і ін.) або їх комплексної дії. Цю інформаційну базу і програмний комплекс можна буде використовувати для обґрунтування: зон збиткового виробництва окремих видів продукції; структурних змін у розміщенні рослинництва і тваринництва; можливості територіального формування соціального замовлення на продукцію; рівня дотацій, субсидій окремим регіонам, виробникам продуктів; потенційних можливостей регіонів у виробництві окремих видів продукції тощо.

В технологічному плані запропоновані наступні складові системи соціально-економічного моніторингу:

- в рамках реорганізації МінАПК і регіональних (обласних) управлінь сільського господарства і продовольства формування підрозділів по аналізу і прогнозуванню: розвитку виробничої сфери, розвитку сфери споживання і соціального розвитку села, форм господарювання і доходів товаровиробників, ринків продовольства і ресурсів;

- функціонування локальної комп'ютерної мережі міністерства і розподіленої по управлінням бази показників розвитку сільського господарства країни, її галузей і регіонів з доступом до неї спеціалістів управлінь;

- наявність ситуаційного центру соціально-економічного моніторингу з завданням координації робіт по формуванню бази, проведення складних розрахунків, аналізів і прогнозів як для широкого розповсюдження, так і по замовленнях державних і недержавних організацій;

- наявність центру нормативів з завданням координації розробки і формування бази орієнтирів, норм і нормативів, стандартів і забезпечення ними державних органів і господарських структур.

Пропонується технологічна схема роботи ситуаційного центру для напрацювання урядових рішень з проблем АПК.

Особливого значення в нових умовах набуває формування системи надання науково-консультаційних послуг сільськогосподарським товаровиробникам і населенню.

Існуюча нині система розповсюдження науково-технічної інформації, впровадження наукових розробок і передових технологій не відповідає новим виробничим відносинам. В нових умовах господарювання система впровадження науково-технічного прогресу, основана на обов'язковому для всіх учасників виконанні планів освоєння нової техніки і технологій себе вичерпала, система підвищення кваліфікації, яка базувалася на п'ятирічному циклі навчання спеціалістів сільського господарства в центрах перепідготовки, знизилася свою ефективність. Напрацьовані науково-дослідними установами рекомендації, методичні розробки, технічні та технологічні нововведення своєчасно не доводяться до широкого загалу низових господарських структур, не працює механізм узагальнення і розповсюдження передового виробничого досвіду, потребує налагодження система складання та широкої публікації аналітичних оглядів та прогнозів розвитку виробничих і ринкових ситуацій на місцевому, регіональному і державному рівнях. Обмежився доступ до існуючих бібліотечних ресурсів.

Очевидно, що потрібно удосконалити саму організацію науково-консультаційного і інформаційного обслуговування низових структур агропромислового виробництва на нових принципах, сумісних з ринковими умовами господарювання.

Обґрунтовані принципи, на яких повинен будуватися науково-консультаційний і інформаційний сервіс в сільському господарстві України:

а) Науково-консультаційне і інформаційне обслуговування організовується безпосередньо в місцях проживання і господарської діяльності жителів села і будується по територіальному принципу.

б) Основною складовою консультаційного і інформаційного сервісу повинна стати державна (або під контролем держави) інформаційно-консультаційна і впроваджувальна служба. З її допомогою держава зможе проводити ціленаправлену політику в розвитку науково-технічного прогресу галузей сільськогосподарського виробництва.

в) Приватний і кооперативний сектор сьогодні і в ближній перспективі в змозі лише доповнювати спектр послуг державної служби консультацій і інформування. Доцільно стимулювати розвиток недержавних консалтингових фірм, консультаційних служб союзів і об'єднань, постачальницько-збутових і інших організацій з метою доповнення і поглиблення сервісного обслуговування.

г) Базою для створення регіональної державної інформаційно-консультаційної і впроваджувальної служби можуть стати реорганізовані зональні науково-дослідні інститути, ВУЗи, обласні науково-дослідні сільськогосподарські станції і школи управління, районні управління сільського господарства і передові господарства - ті з них, які мають висококваліфіковані наукові кадри і відповідне технічне оснащення.

д) Діяльність регіональної державної інформаційно-консультаційної і впроваджувальної служби буде носити комплексний характер. Комплексність її діяльності проявляється в тому, що служба забезпечуватиме потреби в консультаціях і інформації по всіх питаннях ведення сільського господарства як для колективних і фермерських господарств, так і для населення з застосуванням комплексу методів: оперативного інформування, курсової і семінарської підготовки, практичної участі в реалізації організаційно-господарських проєктів виробників.

е) Систему підвищення кваліфікації, яка існує в державі, доцільно переорієнтувати на одержання початкової професійної підготовки працівників сільського господарства, а також підготовку і перепідготовку консультантів-працівників державної інформаційно-консультаційної і впроваджувальної служби і недержавних сервісних структур.

ж) Діяльність науково-дослідних установ спеціалізованого призначення в її прикладній частині підпорядковується обслуговуванню потреб регіональної державної інформаційно-консультаційної і впроваджувальної служби для забезпечення належного рівня науково-консультаційного сервісу на селі.

з) Для забезпечення повноцінного і оперативного інформування виробників як безпосередньо, так і через регіональну інформаційно-консультаційну службу удосконалити діяльність існуючих систем науково-технічної і нормативної інформації, її оперативного розповсюдження.

З дотриманням цих принципів запропонована структура Державної системи з питань надання консультаційних послуг, освоєння та пропаганди

досягнень науково-технічного прогресу в агропромисловому виробництві (рис. 3), яка складається з:

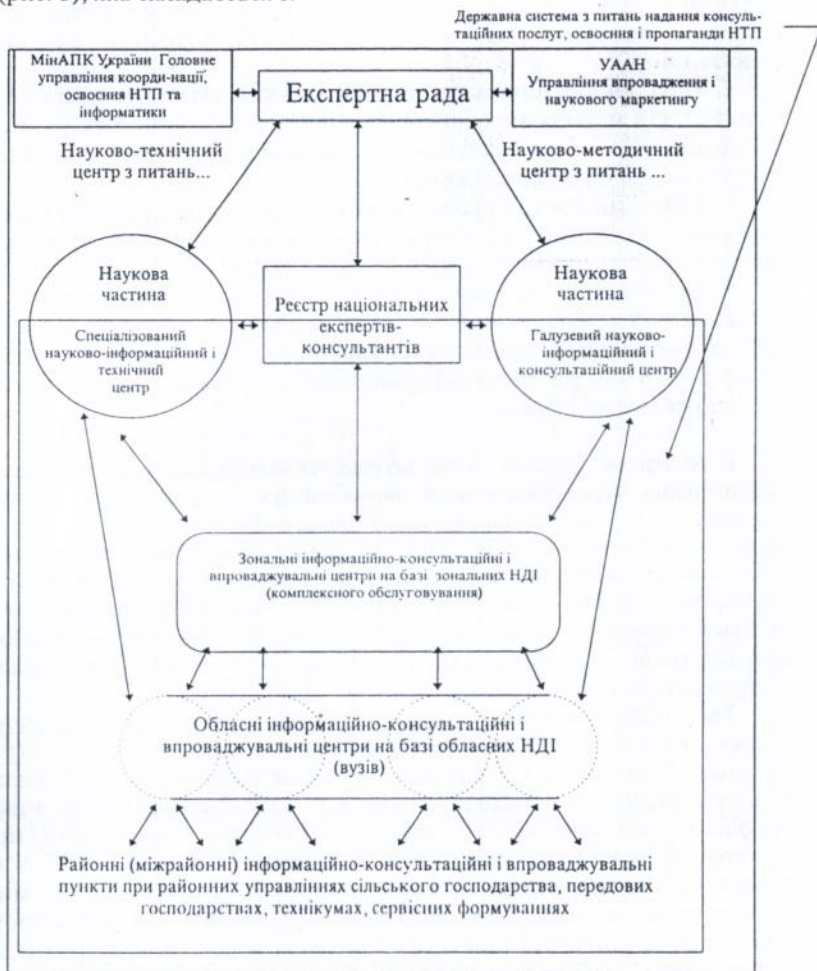

Рис. 3 Структура Державної системи з питань консультаційних послуг, освоєння і пропаганди НТП

- Регіональної мережі інформаційно-консультаційних і впроваджувальних центрів і пунктів, як посередників між наукою і виробництвом з основними завданнями: інформування, апробація, консультування і впровадження, підвищення кваліфікації без відриву від виробництва, розповсюдження передового досвіду.

- Інформаційної і консультаційної підтримки діяльності регіональної служби зі сторони науково-методичних і науково-технічних центрів по

галузях агронауки, основне завдання яких в цьому плані: інформаційна і консультаційна підтримка регіональної системи, розповсюдження і маркетинг наукової продукції, систематизація і ведення баз науково-технічної інформації по галузях агронауки, допомога виробникам і консультантам.

•Реєстрів національних і регіональних експертів-консультантів з різних сторін ведення виробничої діяльності, які по запитам виробничників і працівників інформаційно-консультаційної служби надаватимуть висококваліфіковані консультації.

Визначені функції, методи роботи, проведені розрахунки чисельності персоналу та складу технічних засобів для оснащення служб Державної системи з питань надання консультаційних послуг.

Визначені також вимоги до організації автоматизованих інформаційних систем підприємств сільського господарства і інтегрованих систем АРМів спеціалістів сільськогосподарського виробництва з урахуванням інтенсивного використання інформаційних матеріалів спеціалізованих АІС, баз (банків) даних і знань.

В четвертому розділі “Комп’ютерні технології в системі інформаційного забезпечення агропромислового виробництва” опрацьовані технологічні рішення по застосуванню комп’ютерних технологій і мереж на державному, регіональному рівні і господарському рівнях, в тому числі при створенні автоматизованої інформаційно-аналітичної системи Міністерства агропромислового комплексу України, комп’ютерної інформаційної системи наукового обслуговування Української академії аграрних наук, автоматизації господарського обліку в сільськогосподарських підприємствах тощо.

Так, запропонована модель автоматизованого ведення фінансового обліку, яка ґрунтується на ідеології автоматизованих банків даних (рис.4). За моделлю інформація у вигляді первинних документів або їх машинних аналогів вводиться в комп’ютери по мірі надходження у відповідності з графіком документообігу, який передбачає оперативне збирання і реєстрацію інформації. Зберігання і накопичення інформації в пам’яті комп’ютера виконується у вигляді бухгалтерських проводок, що містять в стандартному вигляді практично всю інформацію, яка зареєстрована в первинних документах. При цьому облікові дані накопичуються в базі даних протягом року в хронологічному порядку, щомісячні залишки по рахунках бухгалтерського обліку, як це прийнято в ручних формах обліку, не обраховуються і не зберігаються в пам’яті ЕОМ.

Узагальнення бухгалтерських проводок, які зберігаються в базі даних, і систематизація їх даних по рахунках бухгалтерського обліку з формуванням залишків і оборотів по них виконується в момент запиту на одержання облікового регістру, форми аналізу чи звітності.

Така технологія обробки облікових даних дозволяє:

•одержувати облікові регістри (баланс, аналітичні рахунки і витяжки з них) практично на будь-яку дату, не чекаючи закінчення облікового

Реєстрація і введення облікової інформації в базу даних														
Ідентифікатори			Дебет				Кредит				Вимірювачі			
№ господарської операції	Дата	підприємство	Рахунок, субрахунок	Об'єкт контролю (одержувач)	Об'єкт обліку	Стаття	Рахунок, субрахунок	Об'єкт контролю (відправник)	Об'єкт обліку	Стаття	Одиниця виміру	Кількість	Сума	Інші основи

I спосіб:

по активному рахунку - $Sdt = Sd(t-to) + Gdto - Gkto$;

по пасивному рахунку - $Skt = Sk(t-to) + Gkto - Gdto$;

по активно-пасивному рахунку - $Sdt = Sd(t-to) - Sk(t-to) + Gdto - Gkto$ при $Sdt \geq 0$; $Sdt < 0$, $|Skt| = Sd(t-to) - Sk(t-to) + Gdto - Gkto$ при $Sdt < 0$.

II спосіб: $Sdt = Sd(t-to) + Sdto$; $St = Sk(t-to) + Skto$;

III спосіб: комбінація I і II.

Умовні позначки:

Sdt - сальдо дебетове на кінець облікового періоду

Skt - сальдо кредитове на кінець облікового періоду;

$Sd(t-to)$ - сальдо дебетове на початок облікового періоду;

$Sk(t-to)$ - сальдо кредитове на початок облікового періоду

$Gdto$ - оборот дебетовий;

$Gkto$ - оборот кредитовий;

t - дата заключна;

to - проміжок часу між заключною і початковою датами.

Рис.4 Принципова схема комп'ютерної технології ведення фінансового обліку

періоду, що значно підвищує оперативність бухгалтерського обліку;

- залежно від потреб управління одержувати множини групувань і узагальнень в обліку, в межах класифікації облікових номенклатур, що значно збільшує аналітичність обліку без підвищення трудомісткості його ведення;

- проводити аналіз різних сторін діяльності підприємства на регулярній основі (в регламентному порядку) або по мірі необхідності (за запитом);

- складати в автоматизованому режимі більшість форм бухгалтерської і значну кількість форм статистичної звітності;

- проводити комплексні, багатоваріантні, прогностичні аналізи;

- в разі потреби оперативно перебудовувати технологію ведення обліку: при зміні схеми управління підприємством у зв'язку з організаційною перебудовою, необхідністю дотримання вимог госпрозрахунку, врахування нормативних та інструктивних вказівок по веденню обліку тощо;

- зменшити трудомісткість обліку за рахунок автоматизації його ведення.

Опрацьована також модель автоматизованого ведення управлінського обліку, яка передбачає створення програмно-технічних комплексів для ведення комп'ютерного обліку по видах виробництв (технологій) в цехах, бригадах, на фермах, тощо. Організовані таким чином програмно-технічні комплекси є основою для організації автоматизованих робочих місць (АРМів): керівників підрозділів (виробництв); диспетчерів; обліковців; нормувальників; операторів; бухгалтерів по оплаті праці; бухгалтерів по збуту продукції; комірників; інших працівників.

В цілому пропозиції автора по удосконаленню інфраструктури інформаційної системи агропромислового виробництва на державному і регіональному рівнях управління зводяться до створення на базі існуючих управлінських, наукових, інформаційних структур спеціалізованих систем: цінового моніторингу, соціально-економічного моніторингу, надання консультаційних послуг, освоєння та пропаганди досягнень науково-технічного прогресу; на рівні підприємств і об'єднань - до удосконалення їх інформаційних систем з застосуванням передових інформаційних технологій для збору і використання даних про стан фінансово-господарської діяльності і навколишнього середовища, як необхідної складової управління сільськогосподарськими формуваннями на сучасній основі. Проте жодний із елементів інфраструктури системи, що пропонується, не в змозі ефективно функціонувати без оперативного комунікаційного зв'язку, в першу чергу в ланці "міністерство-відомства-області-райони". Враховуючи гостру необхідність в підвищенні рівня технічного оснащення управлінь МінАПК, формування мережі слід розпочати з обладнання в МінАПК інформаційно-комунікаційного центру і налагодження електронного поштового зв'язку (режим off-line) з облсільгоспуправліннями і відомствами АПВ. Це дозволить зменшити

тривалість комунікаційного процесу в середньому до 3 днів і відповідно час реагування (виконання доручень) в 1.5-2 рази. Крім того, організація інформаційно-комунікаційного центру з регіональними (обласними) вузлами, враховуючи його пропускну спроможність, дозволить організувати комунікаційну підтримку діяльності систем ринкової сільськогосподарської інформації, розпочати об'єднання комп'ютерної техніки, якою оснащені управління міністерств, в комп'ютерну мережу, формувати розподілену базу показників розвитку сільського господарства країни, її галузей і регіонів з доступом до неї функціонерів Міністерства, тобто стати ядром комп'ютеризованої інформаційно-аналітичної системи АПВ.

3 метою об'єднання існуючих елементів інфраструктури і їх подальшого розвитку запропонована перспективна структура інформаційно-аналітичної системи агропромислового виробництва (рис. 5). Її створення потребує уточнення функцій або перепрофілювання окремих існуючих в МінАПК і УААН наукових і інформаційних підрозділів і формування таким чином центрів і систем соціально-економічного моніторингу, аналізу кон'юнктури ринків продовольства, технологічних прогнозів, нормативів, науково-технічної інформації, Державної системи з питань надання консультаційних послуг, освоєння і пропаганди досягнень науково-технічного прогресу, об'єднання сьогодні розпорошених і малоефективних систем інформаційного забезпечення центрального апарату МінАПК, його відомств, обласних і районних управлінь сільського господарства і продовольства з допомогою сучасної комунікаційної мережі, комп'ютерної техніки і інших технічних засобів інформатизації.

Не менш важливо залучити до справи забезпечення сільських виробників інформаційним сервісом і потенційні можливості недержавних структур. Спрямувати їх зусилля на створення єдиної розвинутої інформаційної системи АПВ можна при умові, коли державна складова системи з її сукупністю національних інформаційних фондів, систем, баз даних, а також розвинутою системою комунікацій буде успішно конкурувати з недержавними по широті інформаційного сервісу. При цьому інформаційно-сервісні структури недержавних формувань будуть поставлені в умови співпраці з державною службою і тим самим доповнювати і розвивати інформаційну систему АПВ.

Створення відповідної виробничим відносинам інформаційної системи АПВ не одноразовий акт, а цілеспрямована довгострокова робота з задіянням зусиль органів державного управління сільським господарством, наукових і проектних організацій, виробничих об'єднань тощо. Тому інформатизація повинна бути обов'язковою складовою програм розвитку агропромислового виробництва. Її треба враховувати і при підготовці нормативних і законодавчих актів по сільському господарству.

Одночасно, зважаючи на важливість і складність цієї проблеми, її не можна задовільно вирішити, якщо не надати цій справі національного пріоритету.

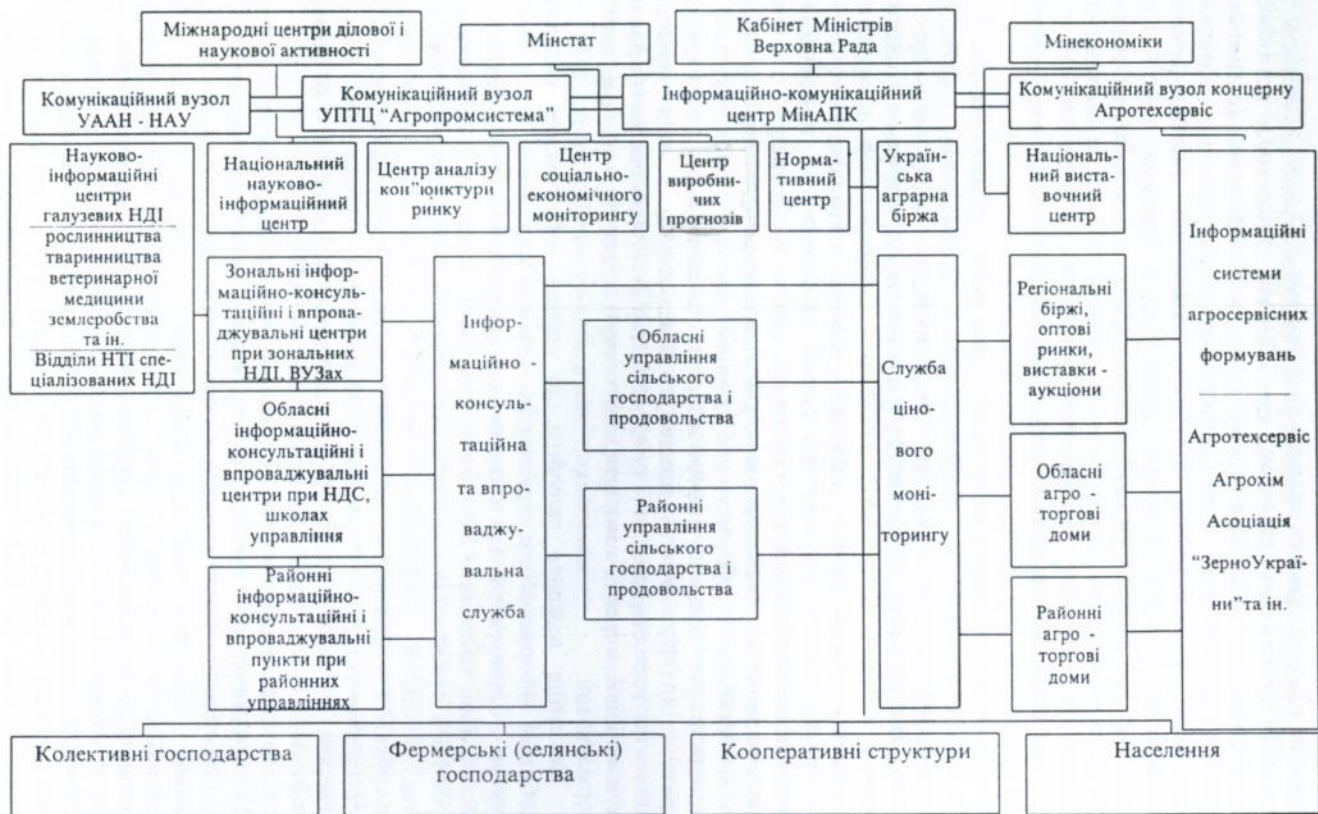

Рис. 5 Структура інформаційно - аналітичної системи МінАПК

Потрібна спеціальна програма інформатизації АПК і Постанова Уряду з врахуванням того, що інформаційно-консультаційний сервіс на селі потрібен не тільки виробничим структурам, а й сільським жителям, городянам. Проект цієї програми, розроблений автором, передбачає створення інформаційно-аналітичної системи агропромислового виробництва, яка самостійно розвивається, з двох складових: централізованої та децентралізованої. Централізована складова орієнтується на досягнення стратегічної мети:

- побудова інформаційно-комунікаційної мережі для зв'язку “міністерства-відомства-області-райони”;
- створення системи моніторингу продовольчого ринку;
- удосконалення системи соціально-економічного моніторингу;
- формування державної системи (служби) з питань надання консультаційних послуг виробничим структурам і населенню;
- формування та експлуатація сукупності національних інформаційних фондів, баз (банків) даних з питань ведення сільського господарства;
- створення типових рішень багаторазового використання;
- формування опорних зон та підприємств, на яких відпрацьовуються типові рішення, досліджуються виробничі та соціальні результати інформатизації.

Децентралізована складова задовольнятиме на госпрозрахункових засадах попит державних, кооперативних, підприємницьких формувань та приватних осіб в інформації, програмно-технічних засобах обробки та обміну інформацією.

Основним джерелом фінансування першочергових вузлових завдань по централізованій складовій інформаційної системи має бути державний бюджет та іноваційні фонди (через Національне агентство з питань інформатизації при Президенті України, МінАПК, УААН, інші відомства, управління сільського господарства і продовольства облдержадміністрацій). Загальна сума таких інвестицій на 1996-2000 роки оцінюється в 29700 тис.грн.

Свій вклад в фінансування програми повинні внести структури продовольчого ринку, матеріально-технічного і фінансово-кредитного забезпечення, підприємства і об'єднання сільського господарства. Враховуючи, що основний обсяг витрат припадає на технічне оснащення підприємств і об'єднань виробничої і обслуговуючої сфер сільського господарства, доцільне залучення кредитів, поставки техніки на лізинговій основі, спонсорської допомоги, всього на суму 114500 тис.грн.

Показники економічної ефективності робіт по програмі приведені в табл.3. Розрахунковий річний економічний ефект тільки від створення чи удосконалення пропонує автор чотирьох спеціалізованих АІС: моніторингу продовольчого ринку, соціально-економічного моніторингу, з питань надання науково-консультаційних послуг, комунікаційної мережі становить 163527 тис. грн., в т.ч. економія прямих витрат 17983 тис. грн.,

Таблиця 3. Показники економічної ефективності першочергових робіт по інформатизації агропромислового виробництва

	Першочергові напрями робіт			
	створення відомчої телекомунікаційної мережі	удосконалення систем соціально-економічного моніторингу	створення системи моніторингу продовольчого ринку	формування регіональної інформаційно-консультаційної служби
1. Показники економічної ефективності				
1.1 Середньорічна економія прямих витрат, тис.грн.	3111,0	5174,0	9101,0	597,0
1.2 Сума опосередкованого прибутку (економії), тис.грн.	-	26384,5	50123,0	83685,0
13. Річний економічний ефект, тис.грн.	1776,0	22888,4	57574,0	81289,0
1.4 Коефіцієнт економічної ефективності інвестицій	0,35	3,64	5,37	4,22
1.5 Середній строк окупності інвестицій	2,86	0,27	0,19	0,24

2. Показники рівня організації управління

	до впровадження	після впровадження	до впровадження	після впровадження	до впровадження	після впровадження	до впровадження	після впровадження
2.1 Коефіцієнт економічності управління	1,0	1,18	1,0	1,43	1,0	1,75	1,0	1,03
2.2 Коефіцієнт оперативності апарату управління	0,56	0,77	0,58	0,85	-	0,9	0,35	0,75
23. Коефіцієнт оснащеності управлінської праці	0,23	1,73	0,16	0,71	-	0,9	0,09	0,2
2.4 Коефіцієнт якості виконання робіт	0,55	0,62	0,58	0,82	-	0,7	0,7	0,8
2.5 Коефіцієнт загально-го рівня управління	0,51	0,99	0,48	0,91	-	0,99	0,38	0,59

строки окупності перерахованих АІС відповідно 0,19, 0,27, 0,24, 2,86 роки. При цьому коефіцієнт оперативності апарату управління зросте в середньому на 20 відсотків, коефіцієнт якості виконання управлінських робіт досягне 0,7-0,8.

Запропонований проект програми доопрацьований спільно з спеціалістами МінАПК, УААН, ряду наукових і проектно-конструкторських організацій, розглянутий Колегією і затверджений наказом Мінсільгосппроду України від 9 червня 1997 р. №182.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

1. Управління в ринкових умовах включає виконання взаємопов'язаних первинних функцій планування, організації і мотивації, контролю, обліку, аналізу та прогнозування. Обов'язкове виконання функцій прогнозування зв'язане з невизначеністю і мінливістю ринкового середовища через велику кількість факторів, що впливають на розвиток ситуації на ринках.

2. Роль зв'язуючих факторів між функціями управління виконують процеси прийняття рішень і комунікації. Ефективність комунікацій, а отже, і управління в цілому залежить від способів реєстрації, збереження і підготовки інформації до сприйняття її іншими людьми, вибору каналів і технічних засобів передачі інформації, організації доступу до інформації і її використання в процесі прийняття управлінських рішень. При цьому необхідно враховувати, що якщо процедури збору, реєстрації, передачі, зберігання, розповсюдження інформації можна відокремити від процесів прийняття рішень, то процедури обробки - суть виконання функцій управління і процесів прийняття рішень.

3. На сучасному етапі розвитку науково-технічного прогресу для інформаційного забезпечення управління підприємствами, об'єднаннями, галузями і регіонами найбільш доцільним є застосування комунікаційних технологій, що поєднують традиційні засоби міжособового обміну, масового розповсюдження інформації, а також використання автоматизованих інформаційних систем (АІС) спеціалізованого призначення, які більш успішно, ніж АСУ, інтегруються в комерційне, виробниче чи управлінське середовище.

4. Нині в аграрному секторі України функціонують лише елементи інфраструктури інформаційної системи, які не спроможні задовольняти швидко зростаючі потреби виробничих і сервісних формувань, науково-освітніх установ, управлінських структур і населення сільських місцевостей в інформації виробничого призначення.

Основні недоліки системи інформаційного обслуговування:

- домінуючі інформаційні потоки не направлені на обслуговування виробничих структур;
- функціонування системи базується головним чином на застарілих паперових технологіях збору, систематизації, обробки і розповсюдження інформації і не забезпечує необхідної оперативності;
- системі бракує власних інформаційних ресурсів, в першу чергу ринкового і науково-технічного характеру;
- не налагоджені контакти і не забезпечений обмін інформацією з міжнародними і національними центрами наукової, інформаційної і ділової активності в обсязі, якого потребують процеси перебудови.

На основі проведених досліджень пропонуються:

1. Концептуальний підхід до реформування інформаційної системи агропромислового виробництва, який має на меті створення умов для

швидкого впровадження сучасних технологій у виробництво, прийняття оптимальних управлінських рішень, ефективного функціонування ринкових і фінансово-кредитних механізмів, підтримання міжгалузевих зв'язків та інтеграції з світовою економікою.

2. Першочергове формування чотирьох спеціалізованих інформаційних систем, налагодження яких потрібно здійснити в масштабах агропромислового виробництва, в т.ч.:

- організація системи моніторингу продовольчого ринку;
- удосконалення системи соціально-економічного моніторингу розвитку сільського господарства;

- створення системи інформаційно-консультаційного обслуговування виробників сільськогосподарської продукції і населення на принципах, сумісних з ринковими засадами;

- побудова мережі відомчого електронно-комунікаційного зв'язку.

3. Принципова схема системи збору, розмноження і розповсюдження сільськогосподарської ринкової інформації, яка передбачає діяльність наступних функціональних служб:

- цінового моніторингу;
- електронних комунікацій;
- прогнозно-аналітичних центрів;
- інформаційних центрів.

4. Схема компонентів системи комплексного аналізу та прогнозування розвитку сільського господарства країни та її регіонів, яка дозволяє в комплексі врахувати різні сторони і показники соціально-економічного моніторингу і на цій основі побудувати цілісну систему поточного спостереження стану та тенденцій, складати прогнози розвитку сільського господарства на державному і регіональному рівнях.

5. Структура Державної системи з питань надання консультаційних послуг, освоєння та пропаганди досягнень науково-технічного прогресу в агропромисловому виробництві як посередника між наукою і виробництвом, апарату пропаганди державної політики в розвитку сільського господарства, з використанням потенціалу існуючих обласних сільськогосподарських дослідних станцій, зональних науково-дослідних інститутів, ВУЗів і реорганізованих районних управлінь сільського господарства і продовольства.

6. Сукупність національних інформаційних систем, фондів, баз (банків) даних, формування якої дозволить комплексно задовольнити основні потреби в інформації виробничого призначення.

7. Науково-методичні підходи до організації автоматизованих інформаційних систем підприємств і об'єднань аграрного профілю на сучасному етапі.

8. Комп'ютерні технології ведення фінансового і управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах, які ґрунтуються на використанні ідеології автоматизованих банків даних, значно підвищують оперативність і аналітичність ведення обліку, використання його результатів для оперативного управління.

9. Перспективна структура інформаційно-аналітичної системи і проект програми інформатизації агропромислового виробництва на 1996-2000 роки з тим, щоб об'єднати існуючі елементи інфраструктури інформатизації, забезпечити їх подальший розвиток на основі застосування сучасних комунікаційних технологій, комп'ютерної техніки і інших засобів інформатизації.

Основні положення дисертаційного дослідження відображені в таких публікаціях:

Монографії, підручники, брошури

1. Інформаційне забезпечення агропромислового виробництва в ринкових умовах.- К., ф. "Віпол", 1996, - 159 с., (10.6 др. арк.).
2. Кропивко М.Ф. Інформація в управлінні агропромисловим виробництвом.- К., ф. "Віпол", 1997, - 249 с., (15.3 др. арк.).
3. Кошляк М.Д., Кропивко М.Ф. Комплексна обробка економічної інформації.- Київ, в-во "Урожай", 1986, 88 с., (5.25 др. арк., з них автора 3,0 др. арк.).
4. Барановський Е.С., Кропивко М.Ф. Система обробки учетної інформації на ЕВМ в сільському господарстві.- Київ, из-во "Вища школа", 1983.- 248 с., (13.3 др. арк., з них автора 7.0 др. арк.).
5. Барановський Е.С., Кропивко М.Ф. Автоматизація бухгалтерського учета в сільськогосподарських підприємствах.- Київ, из-во "Урожай", 1989.- 168 с., (8.82 др. арк., з них автора 4.8 др. арк.).
6. Комп'ютерні технології в управлінні сільськогосподарським підприємством / Кол. авторів за ред. П.Т.Саблука, М.Ф.Кропивка, Ю.С.Коваленка.- Київ, УААН, ІАЕ 1996.- 168 с., (10.5 др. арк., з них автора 2.0 др. арк.).
7. Сучасна аграрна політика; проблеми становлення. Кол. авт. за ред. П.Т.Саблука та В.В.Юрчишина / М.Ф.Кропивко Інформаційне забезпечення аграрних перетворень. с.629-659. - К., ф. "Віпол", 1966.- 663 с., (40,0 др. арк., з них автора 1,8 др. арк.).
8. Бухгалтерський облік у сільському господарстві, Підр. для ВУЗів / Під редакцією Ю.Я.Литвина / М.Ф. Кропивко Автоматизація бухгалтерського обліку. с. 526-562. Київ, в-во "Вища школа", 1993..(42 др. арк., з них автора 3.0 др. арк.).
9. Бухгалтерський облік у сільському господарстві. Підр. для ВУЗів, видання друге, доповнене / Ю.Я.Литвин П.Я.Хомин В.М.Олійник та ін./ М.Ф. Кропивко, І.Ю.Ляпіна, В.Д.Забчук. Автоматизація бухгалтерського обліку. с.621-654.- Тернопіль, в-во "Чарівниця", 1995.-824 с., (50.5 др. арк., з них автора 3.5 др. арк.).
10. Господарські формування ринкового типу в агропромисловому виробництві України. Кол. авт. за редак. С.О.Тивончука/ М.Ф.Кропивко. Агропромислові формування. Акціонерні товариства. с.6-38. Київ, в-во "Нива", 1996.-58с., (3.5 др. арк., з них автора - 1,8).

Статті в наукових виданнях:

11. Кропивко М.Ф. Принципи організації бази даних при таблично-автоматизованій формі учета // Машинна обробка інформації. Київ, Вища школа.- Випуск 43.- 1986.-с.46-50.
12. Кропивко М.Ф. Комплекс типових проектних рішень по автоматизації бухгалтерського учета на базі персональних комп'ютерів // Економіка сільськогосподарських і переробляючих підприємств. №9.-1991.-с.39-43.
13. Кропивко М.Ф. Информационная система предприятия и компьютерные технологии // Экономика сельскохозяйственных и перерабатывающих предприятий.- №10.- 1993.- с.13-16.
14. Кропивко М.Ф. Державне управління в період реформування АПК та його інформаційна підтримка // "Економіка АПК".- №10.- 1995с.
15. Кропивко М.Ф. Організаційно-функціональні аспекти побудови системи моніторингу продовольчого ринку // "Економіка АПК".- 1996.- №5.-с.56-66.

16. Кропивко М.Ф. Державне управління в процесі реформування АПК і його інформаційна підтримка // Економіка України та шляхи її подальшого реформування.- Вид. "Теза".- Київ, 1996.-с.260-262.
17. Кропивко М.Ф. К вопросу о перспективном планировании машинно-тракторного парка // Научные труды УСХА.- Выпуск 76.- 1972.-с.53-56.
18. Кропивко М.Ф., Ребрик И.П. Научные принципы построения интегрированных систем информации сельскохозяйственных предприятий // Научные труды УСХА.- Выпуск 120.- 1974.-с.121-123.
19. Кошляк М.Д., Кропивко М.Ф. О применении ЭВМ в экономическом анализе //Планирование и учет в сельскохозяйственных предприятиях.- №3.- 1986.-с.50-51.
20. Кропивко М.Ф., Бувейрон К.. Реформування інформаційної системи агропромислового виробництва //Економіка АПК.- №7.- 1995.- с.40-43.
21. Кропивко М.Ф., В.В.Дерлеменко. Американська модель розповсюдження сільськогосподарської інформації і можливості її використання в Україні //Економіка АПК. 1996.- №12.-с.79-82.
22. Кропивко М.Ф., Б.К.Скирта. Принципи створення систем автоматизації обробки знань// Вісник аграрної науки.- 1996.- №9.-с.72.
23. Кропивко М.Ф., , Рябокобиленко В.М., Пелех С.Н., Барановский В.Т. Некоторые вопросы интеграции исходных данных об управляемых объектах, // Научные труды УСХА.- Выпуск 76.- 1972.-с.27-29.
24. Кропивко М.Ф., Бабак Г.В., Вовчак И.С. Типовые проектные решения по КМБУ с применением ЭВМ CM-1600 // Планирование и учет в сельскохозяйственных предприятиях. - №8.- 1986.-с.26-28.
25. Кропивко М.Ф., Коваленко Ю.С., Дудка К.С. Інформаційна підтримка державного управління сільським господарством// Економіка АПК.- 1996.- №9.-с.
26. Кропивко М.Ф.,Ксенофонтов М.М., Шевчук О.В. Адаптивне планування структури посівів// Економіка АПК.- 1997.- №1.-с.51-52.
27. Кропивко М.Ф., Кошляк М.Д.,Пехота М.А. Інформаційна мережа АПК.//Фінансовий і ціновий механізм АПК в умовах переходу до ринку. - К., 1993.с.309-310.
28. Кропивко М.Ф., Кошляк М.Д.,Пехота М.А.Основні напрями інформатизації.//Фінансовий і ціновий механізм АПК в умовах переходу до ринку. - К., 1993.с.312-314.
29. Кропивко М.Ф. Кошляк М.Д.,Пехота М.А. Розвиток інформаційної інфраструктури АПК.//Фінансовий і ціновий механізм АПК в умовах переходу до ринку. - К., 1993.с.317-320.
30. Кропивко М.ф, Куцок И.К., Барановский Е.С.,Сук Л.К. Автоматизированное закрытие счетов бухгалтерского учета на ЭВМ CM-1600 // Планирование и учет в сельскохозяйственных предприятиях.- №6.- 1985.-с.39-40.
31. Кропивко М.Ф., Смолянинов В.И., Бабак Г.В., Двойник В.И. Опыт проектирования автоматизированных рабочих мест статистиков районного звена на ПЭВМ "ЕС-1840" с использованием пакета прикладных программ "АБАК" // Машинная обработка информации.Вып. 48.- Киев, Вища школа.- 1989.-с.16-18.
32. Кропивко М.Ф., Смолянинов В.И., Бабак Г.В., Двойник В.И. Проблемы создания и функционирования распределенных диалоговых систем обработки учетной информации на Микро-ЭВМ // Машинная обработка информации.- Выпуск 45.- Киев, Вища школа.- 1987.-с.5-7.
33. Кропивко М.Ф., Калінчик М.В., Пехота М.А., Петровський М.О., Безрукий З.М. Модель аналізу і прогнозування розвитку сільського господарства // Економіка АПК.- Київ, №4.- 1995.-с.49.
34. Кропивко М.Ф., Царенко М.П., Кандиба А.М., Дерлеменко В.В. Сучасні світові інформаційні технології: можливості і перспективи використання в АПК України // Вісник аграрної науки.- №2.- Київ, 1996.- с.22-24.
- 35-69. Методичні рекомендації, технічні завдання, проектні документи, тези доповідей, тощо, основні з яких перераховані в загальній характеристиці роботи.

Кропивко М.Ф. Організація інформаційного забезпечення управління агропромисловим виробництвом в ринкових умовах.

Дисертацією є рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеню доктора економічних наук по спеціальності 08.02.03.-Організація управління, планування і регулювання економіки. Інститут аграрної економіки УААН, Київ, 1997.

Розкриті методологічні і теоретичні основи інформатизації агропромислового виробництва, концептуальні положення реформування інформаційної системи АПВ України в умовах його переходу до ринкових відносин. Дані методичні підходи і практичні рішення по комплексному інформаційному обслуговуванню, обґрунтовані функції, організаційні схеми і принципи діяльності складових інфраструктури системи, шляхи механізми і першочергові напрями реформування, рекомендації по удосконаленню її вузлових елементів.

Ключові слова: агропромислове виробництво, управління, інформаційна система, моніторинг, консультаційне обслуговування.

Кропивко М.Ф. Организация информационного обеспечения управления агропромышленным производством в рыночных условиях. Дисертацией является рукопись.

Дисертация на соискание ученой степени доктора экономических наук по специальности 08.02.03. - Организация управления, планирования и регулирования экономики. Институт аграрной экономики УААН, Киев, 1997.

Раскрыты методологические и теоретические основы информатизации агропромышленного производства, концептуальные положения реформирования информационной системы АПВ Украины в условиях его перехода к рыночным отношениям. Даны методические подходы и практические решения по комплексному информационному и консультационному обслуживанию, обоснованы функции, организационные схемы и принципы деятельности составных инфраструктуры системы, пути, механизмы и первоочередные направления реформирования, рекомендации по усовершенствованию ее узловых элементов.

Ключевые слова: агропромышленное производство, управление, информационная система, мониторинг, консультационное обслуживание.

Kropivko M.F. Organization of information maintenance of management by agroindustrial manufacture in market conditions.

Dissertation is the manuscript. Dissertation on receive scientific degree the doctor of economics sciences on speciality 08.02.03 - Organization of management, planning and reformation of economics. Institute of Agrarian economics of UAAS, Kiev, 1997.

In the work are opened methodological and theoretical bases of informatization of agroindustrial manufacture, conceptual reformational principles of Ukrainian AIC information system in conditions of its transition to market relations; are given methodical approaches and practical decisions on complex information-consulting service; are justified functions, organizational circuits and principles of activity of compound elements of infrastructures of the system; are offered the ways, gears and prime directions of reformation and recommendations on improvement its node elements.

Key words: agroindustrial manufacture, management, information system, monitoring, consulting service.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
530 N. Dearborn St., Chicago, Ill. 60610
U.S.A. and Canada
£10.00 net

Підписано до друку 20.09.97 р. Форма 60x84 1/16. Папір
друкарський. Обл.-вид.арк. 2,0 Ум.друк.арк. 2,0 Тираж 100
Зам.№ 338

Відділ оперативної поліграфії
УПЦ „Агропромсистема“

433541

AB 38.505